

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 5504-2559

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 5504-2016

**การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ในการผลิตพืชสำหรับปลูก
GOOD AGRICULTURAL PRACTICES
FOR PLANTS FOR PLANTING**

**สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

ICS 67.060

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 5504-2559

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 5504-2016

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในการผลิตพืชสำหรับปลูก GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR PLANTS FOR PLANTING

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 133 ตอนพิเศษ 106 ง

วันที่ 11 พฤษภาคม พุทธศักราช 2559

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานอนุบาลกล้วยไม้

1. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายดิเรก ตนพยอม	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวอิงอร ปัญญากิจ	กรรมการ
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสุขอนามัยพืช
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวทรงศณีย์ ปรัชญาบำรุง	กรรมการ
4. ผู้แทนสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร
นางสาวชลธิชา รักใคร่	กรรมการ
5. ผู้แทนสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร
นายธีระ รัตนพันธ์	กรรมการ
6. ผู้แทนสำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร
นายประสงค์ ประไพตระกูล
นางสาวแสนสุข รัตนผล	กรรมการ
7. ผู้แทนสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร
นายทวีศักดิ์ แสงอุดม	กรรมการ
8. ผู้แทนคณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์กวีศรี วานิชกุล	กรรมการ
9. ผู้แทนคณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ	กรรมการ
10. ผู้แทนสมาคมไม้ประดับแห่งประเทศไทย
รองศาสตราจารย์สุรวิช วรรณไกรโรจน์	กรรมการ
11. นายกิตติพงศ์ อ่องสุวรรณ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการระบบการผลิต	กรรมการ
12. นายสุวรรณ หิรัญวรวิมุกุล
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตต้นกล้วยไม้	กรรมการ
13. นายอุดม ฐิตวิณะสกุล
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตไม้ประดับ	กรรมการ
14. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวแสงรวี ม่วงฉ่ำ	กรรมการและเลขานุการ

พืชสำหรับปลูกของประเทศไทยได้รับความนิยม และเป็นที่ต้องการของตลาดเพิ่มขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งมีแนวโน้มการขยายตลาดส่งออกไปยังตลาดใหม่อีกหลายประเทศ ปัจจุบันในการผลิตพืชสำหรับปลูกให้ความสำคัญด้านคุณภาพ และการจัดการด้านการอารักขาพืชมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องตามมาตรฐานของประเทศผู้นำเข้า ซึ่งให้ความสำคัญต่อมาตรการสุขอนามัยพืชตามมาตรฐานระหว่างประเทศด้านมาตรการสุขอนามัยพืช (International Standard for Phytosanitary Measures – ISPMs) ดังนั้นคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตพืชสำหรับปลูก เพื่อให้เป็นแนวทางในการผลิตพืชสำหรับปลูกที่มีคุณภาพ และปลอดภัยต่อพืช

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

ISPM 36. 2012. Integrated measures for plants for planting. Rome, IPPC, FAO.

ISPM 5. 2009. Glossary of phytosanitary terms. Rome, IPPC, FAO.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตพืชสำหรับปลูก
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตพืชสำหรับปลูก เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตพืชสำหรับปลูก มาตรฐานเลขที่ มกษ. 5504-2559 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในการผลิตพืชสำหรับปลูก

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทุกขั้นตอนในสถานที่ผลิต จนถึง การส่งมอบ เพื่อให้ได้พืชสำหรับปลูกที่มีคุณภาพ โดยเน้นให้ปลอดศัตรูพืช

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 สถานที่ผลิต (place of production) หมายถึง โรงเรือนหรือแปลงปลูกพืชใด ๆ ที่ดำเนินการเป็นหน่วยการผลิต หรือฟาร์มเดียวกัน เพื่อวัตถุประสงค์ด้านสุขอนามัยพืช

2.2 พืชสำหรับปลูก (plants for planting) หมายถึง พืชที่ยังคงปลูกอยู่ หรือนำไปปลูกต่อ หรือปลูกใหม่

2.3 ศัตรูพืช (pest) หมายถึง ชนิด หรือสายพันธุ์ของพืช สัตว์ หรือสิ่งก่อโรคชนิดใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพืชหรือผลิตผลพืช

3. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตพืชสำหรับปลูก ให้เป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด
1. สถานที่ประกอบการ	
1.1 ที่ตั้ง	<p>1.1.1 ต้องไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเข้าทำลายของศัตรูพืช ที่จะส่งผลต่อสุขภาพของพืชสำหรับปลูก หรือมีมาตรการป้องกันการเข้าทำลายของศัตรูพืช</p> <p>1.1.2 ต้องเป็นพื้นที่ที่น้ำไม่ท่วมขัง มีการระบายน้ำที่ดี</p> <p>1.1.3 ไม่เคยมีประวัติการระบาดของศัตรูพืชมาก่อน หากพบว่าเคยมีประวัติการระบาดของศัตรูพืช ให้มีการจัดการที่เหมาะสมกับศัตรูพืช</p>
1.2 โครงสร้างการบริหารองค์กร	1.2 ต้องจัดทำโครงสร้างการบริหารองค์กรของสถานที่ผลิตพืชสำหรับปลูก
1.3 โครงสร้างอาคารและสถานที่ปฏิบัติงาน	<p>1.3.1 โครงสร้างอาคารมีความแข็งแรง และปลอดภัยต่อการปฏิบัติงาน ทำความสะอาดได้ง่าย สะดวกต่อการบำรุงรักษา สามารถป้องกันลม ฝนได้ และมีสภาพเหมาะสมต่อการผลิตพืชสำหรับปลูก</p> <p>1.3.2 พื้นที่ปฏิบัติงานต้องสะอาด และมีทางระบายน้ำที่มีความลาดเอียงเพียงพอ ไม่ให้เกิดการสะสมของศัตรูพืช</p> <p>1.3.3 กรณีการผลิตโดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้องมีห้องและอุปกรณ์ที่เหมาะสม</p>
1.4 แผนผังการปฏิบัติงาน	<p>1.4.1 วางผังสายการปฏิบัติงานภายในสถานที่ผลิต ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>1.4.2 จัดพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน ให้มีสภาพเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานและการบริหารงาน</p>

รายการ	ข้อกำหนด
1.5 สิ่งอำนวยความสะดวก	<p>1.5.1 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลจำนวนเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>1.5.2 มีห้องสุขา อ่างล้างมือ และที่ล้างเท้าที่แยกเป็นสัดส่วนและถูกสุขลักษณะ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และมีจำนวนเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>1.5.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาที่เหมาะสมสำหรับภาชนะบรรจุ และวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ และสารเคมี และแยกเก็บเป็นหมวดหมู่</p>
<p>2. ระบบการบริหารจัดการคุณภาพและสุขอนามัยพืช</p> <p>2.1 สถานที่ผลิต</p>	<p>2.1.1 ต้องรักษาความสะอาดทั้งภายในและภายนอกโรงเรือนหรือแปลงปลูกพืช</p> <p>2.1.2 ควรจัดพื้นที่สำหรับกำจัดของเสีย เศษซากพืชที่เสียหายจากศัตรูพืช วัสดุปลูก และวัสดุเหลือใช้ ให้ตั้งอยู่ห่างจากบริเวณหรือแปลงพืชในระยะเวลาที่เหมาะสม และเป็นพื้นที่มิดชิด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของศัตรูพืช</p> <p>2.1.3 จำกัดบุคคลในการเข้าออกโรงเรือนหรือแปลงปลูกพืช</p>
2.2 ปัจจัยการผลิต	<p>2.2.1 คัดเลือกต้นพันธุ์ ที่มีคุณภาพ มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และปลอดศัตรูพืช</p> <p>2.2.2 วัสดุเพาะเลี้ยง วัสดุปลูก และภาชนะบรรจุต้องเหมาะสม ไม่มีสิ่งที่เป็นอันตราย และไม่มีการปนเปื้อนจากศัตรูพืช</p> <p>2.2.3 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องสะอาดหรือมีการบำบัดเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากศัตรูพืช และสิ่งที่เป็นอันตราย</p>
2.3 กระบวนการผลิต	<p>2.3.1 ต้องจัดทำแผนการผลิตและกำหนดผู้ปฏิบัติงานในแต่ละรอบการผลิต เพื่อวางแผนควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิต</p> <p>2.3.2 ตรวจสอบศัตรูพืชก่อนนำต้นพันธุ์เข้ามาในโรงเรือนหรือแปลงปลูกพืช</p>
2.4 การบริหารจัดการศัตรูพืช	<p>2.4.1 มีมาตรการป้องกันการเข้ามาของศัตรูพืชภายในสถานที่ผลิต</p> <p>2.4.2 ทำความสะอาด หรือฆ่าเชื้อวัสดุปลูก และภาชนะที่ใช้บรรจุพืชสำหรับปลูกก่อนการใช้งาน</p>

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>2.4.3 สํารวจและเผ้าระวังการเข้าทําลายของศัตรูพืชที่มีผลต่อพืชสําหรับปลูก อย่างถูกต้อง เหมาะสม</p> <p>2.4.4 จัดการศัตรูพืชด้วยวิธีทางกายภาพ ชีวภาพ สารเคมี หรือวิธีผสมผสานที่ เหมาะสม และให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคู่มือ ในทุกขั้นตอนของการผลิต</p> <p>2.4.5 กําลังต้นพืชที่ถูกศัตรูพืชทําลายหรือเป็นโรคออกจากสถานที่ผลิตอย่าง สม่ําเสมอ และทําลายด้วยวิธีที่เหมาะสม</p> <p>2.4.6 กําลังวัชพืช และพืชอื่นที่ไม่ใช่พืชสําหรับปลูกที่ต้องการ ออกจากสถานที่ ผลิต และบริเวณโดยรอบอย่างสม่ําเสมอ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งอาศัยของศัตรูพืช และพาหะของศัตรูพืช</p>
<p>2.5 การบรรจุและการขนส่ง</p>	<p>2.5.1 คัดแยกพืชสําหรับปลูก ที่มีตำหนิและที่ได้รับความเสียหายจากศัตรูพืช หรือมีศัตรูพืชออก ก่อนบรรจุลงในบรรจุภัณฑ์</p> <p>2.5.2 บรรจุในภาชนะบรรจุที่สามารถรักษาคุณภาพของต้นพืช และป้องกันการ เข้าทําลายของศัตรูพืชควบคุมที่เป็นไปตามข้อกำหนดของคู่มือ</p> <p>2.5.3 ภาชนะบรรจุที่นำมาใช้ควรสะอาด ปลอดภัยศัตรูพืช และเป็นไปตาม ข้อกำหนดของคู่มือ</p> <p>2.5.4 ตรวจสอบและทำความสะอาดพาหะและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเคลื่อนย้าย ก่อนใช้เคลื่อนย้ายหรือขนส่งสินค้า</p> <p>2.5.5 มีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนของศัตรูพืชในระหว่างการขนส่ง</p>
<p>2.6 วัตถุอันตรายทางการเกษตร</p>	<p>2.6.1 หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามคำแนะนำ หรือ อ้างอิง คำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือ ตาม คำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร</p> <p>2.6.2 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุซึ่งใช้ ไม่หมด ในคราวเดียวให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง</p> <p>2.6.3 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่างๆ เป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บ เฉพาะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารแต่ละชนิด และสามารถควบคุมการหยิบ ใช้ได้ ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน และไม่เกิดอันตรายต่อบุคคล</p> <p>2.6.4 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วต้องทําลาย เพื่อ ป้องกันการนำกลับมาใช้หรือกําลังด้วยวิธีที่ถูกต้อง</p>

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>2.6.5 ผู้ปฏิบัติงาน และ/หรือผู้ควบคุมต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง โดยต้องรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2.6.6 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องสวมเสื้อผ้า ให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และสวมรองเท้ายาง เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ</p>
<p>3. การบำรุงรักษาและการสุขาภิบาล</p> <p>3.1 แผนการบำรุงรักษา และการสุขาภิบาล</p>	<p>3.1 มีแผนการบำรุงรักษา และการสุขาภิบาลที่ระบุวิธีการ ความถี่ รวมถึงผู้รับผิดชอบ</p>
<p>3.2 การบำรุงรักษา</p>	<p>3.2 ดูแลรักษาและซ่อมบำรุงสถานที่ผลิต และเครื่องมืออย่างเพียงพอต่อการป้องกันการปนเปื้อน</p>
<p>3.3 การทำความสะอาด</p>	<p>3.3 ทำความสะอาดสถานที่ผลิต และเครื่องมืออย่างเพียงพอต่อการป้องกันการปนเปื้อน</p>
<p>3.4 การจัดการของเสีย</p>	<p>3.4 จัดการขยะและของเสียที่เหลือจากการผลิตอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม</p>
<p>4. บุคลากร</p>	<p>4.1 มีที่ปรึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับการจำแนกศัตรูพืช และการจัดการศัตรูพืช</p> <p>4.2 ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในสายการผลิตจะต้องได้รับการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับศัตรูพืช การตรวจสอบศัตรูพืช และการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงศัตรูพืช</p> <p>4.3 มีผู้ปฏิบัติงานเพียงพอและเหมาะสมตามกระบวนการผลิต</p>
<p>5. การบันทึกข้อมูล</p> <p>5.1 การบันทึกข้อมูล</p>	<p>5.1.1 แหล่งที่มาของต้นพันธุ์ (ข้อ 2.2.1)</p> <p>5.1.2 การจัดการวัสดุเพาะเลี้ยง วัสดุปลูก และภาชนะบรรจุ (ข้อ 2.2.2)</p> <p>5.1.3 การจัดการน้ำที่ใช้ในการผลิต (ข้อ 2.2.3)</p> <p>5.1.4 การตรวจสอบศัตรูพืชก่อนนำต้นพันธุ์เข้ามาในสถานที่ผลิต (ข้อ 2.3.2)</p> <p>5.1.5 มาตรการป้องกันการเข้ามาของศัตรูพืชในสถานที่ผลิต (ข้อ 2.4.1)</p>

รายการ	ข้อกำหนด
	5.1.6 การสำรวจและเฝ้าระวังการเข้าทำลายของศัตรูพืช (ข้อ 2.4.3)
	5.1.7 การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีทางกายภาพ ชีวภาพ สารเคมี หรือวิธีผสมผสานที่เหมาะสม และให้ไปตามข้อกำหนดของคู่มือ ในทุกขั้นตอนของการผลิต (ข้อ 2.4.4)
	5.1.8 การกำจัดต้นพืชที่ถูกศัตรูพืชทำลายหรือเป็นโรคออกจากสถานที่ผลิตอย่างสม่ำเสมอ และทำลายด้วยวิธีที่เหมาะสม (ข้อ 2.4.5)
	5.1.9 กำจัดวัชพืช และพืชอื่นที่ไม่ใช่พืชสำหรับปลูกที่ต้องการ ออกจากสถานที่ผลิต และบริเวณโดยรอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งอาศัยของศัตรูพืชและพาหะของศัตรูพืช (ข้อ 2.4.6)
	5.1.10 การป้องกันการปนเปื้อนของศัตรูพืชในระหว่างการขนส่ง (ข้อ 2.5.5)
	5.1.11 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ข้อ 2.6)
	5.1.12 แผนการบำรุงรักษา และการสุขาภิบาล (ข้อ 3.1)
	5.1.13 ข้อมูลบุคลากรที่ให้คำปรึกษา (ข้อ 4.1)
	5.1.14 ประวัติการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงาน (ข้อ 4.2)
	5.2 เก็บรักษาข้อมูล